

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

IETEIKUMI PAR NOSACĪJUMIEM ECVET PRINCIPU IEVIEŠANAI LATVIJAS PROFESIONĀLAJĀ IZGLĪTĪBĀ

Anotācija

Šis dokuments ir izstrādāts ar mērķi piedāvāt ieteikumus Izglītības un zinātnes ministrijai par nosacījumiem, kas ir nepieciešami, lai pilnvērtīgi ieviestu un izmantotu Eiropas kredītsistēmas profesionālajai izglītībai (*European Credit System for Vocational Education and Training*, ECVET) principus Latvijas profesionālajā izglītībā.

Sagatavotie ieteikumi ir balstīti uz vispārējo ECVET principu, pašreizējās situācijas Latvijā, kā arī Somijas, Igaunijas un Lietuvas pieredzes izpēti saistībā ar ECVET principu ieviešanu un izmantošanu.

ECVET ir sistēma, kas saprotamā veidā palīdz aprakstīt dažādās valstīs piešķirtās izglītības kvalifikācijas, izmantojot mācīšanās rezultātus (*learning outcomes*), līdz ar to tiek veicināta kvalifikāciju salīdzināmība, kā arī iedzīvotāju mobilitāte un mūžizglītība.

Somijā divdesmit gados pakāpeniski ir ieviestas profesionālās izglītības reformas, kuru mērķis būtībā bija veicināt mācīšanās rezultātu pieeju profesionālajā izglītībā, līdz ar to stiprināt ECVET principu izmantošanu. Igaunijā notiek profesionālās izglītības reorganizācija, balstoties uz grozījumiem profesionālo izglītību regulējošos normatīvajos aktos, lai ieviestu ECVET principus. Savukārt Lietuvā ir pieņemts Valdības lēmums izveidot un ieviest jaunu, ECVET principiem atbilstošu kredītsistēmu profesionālajā izglītībā. Visu valstu pieredze parāda, ka ECVET principu ieviešana vēl ir procesā.

Latvijas profesionālās izglītības sistēmā arī tiek īstenotas vairākas reformas, kas tiešā vai netiešā veidā sniedz atbalstu ECVET principu ieviešanai profesionālajā izglītībā. Faktiski atsevišķu ECVET principu ieviešana jau norisinās kā neatņemama daļa no valstī notiekošajām reformām, taču ECVET jautājumam nav izveidota sistēmiska un mērķtiecīga pieeja. Tādēļ būtu jārosina iesaistīto pušu diskusija par ECVET jautājumiem, lai panāktu vienotu izpratni par ECVET principiem un pieņemtu pamatotus lēmumus.

Ieteikumi tika izstrādāti Eiropas Savienības *Erasmus+* 2015.gada Latvijas darba programmas ECVET aktivitātes, kuru īsteno Valsts izglītības attīstības aģentūra, ietvaros.

Ievads

Šī dokumenta **mērķis** ir raksturot pašreizējo situāciju Latvijā, kā arī Somijas, Igaunijas un Lietuvas pieredzi saistībā ar Eiropas kredītsistēmas profesionālajai izglītībai (*European Credit System for Vocational Education and Training*, ECVET) ieviešanu un izmantošanu un piedāvāt ieteikumus par nosacījumiem, kuri ir nepieciešami, lai pilnvērtīgi ieviestu un izmantotu ECVET principus Latvijas profesionālajā izglītībā. Šis dokuments tika izstrādāts Eiropas Savienības *Erasmus+* 2015.gada Latvijas darba programmas ECVET aktivitātes, kuru īsteno Valsts izglītības attīstības aģentūra (turpmāk – VIAA), ietvaros.

ECVET mērķis un uzdevumi

ECVET sistēmas izveide Eiropas Savienības valstīs notiek saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 18.jūnija Ieteikumu par Eiropas kredītsistēmas izstrādi profesionālajai izglītībai un apmācībai (ECVET).

ECVET ir sistēma, kas saprotamā veidā palīdz aprakstīt dažādās valstīs piešķirtās izglītības kvalifikācijas, izmantojot mācīšanās rezultātus (*learning outcomes*). Mācīšanās rezultāti apgalvojumu veidā raksturo to, ko izglītojamais/audzēknis/skolēns/students zina, saprot un spēj veikt pēc mācību procesa pabeigšanas, un tie ir definēti zināšanu, prasmju un kompetenču izteiksmē (Eiropas Parlaments un Padome, 2008).

ECVET tika veidota ar mērķi atbalstīt un sekmēt pārrobežu mobilitāti un starptautiskās mūžizglītības iespējas profesionālajā izglītībā. Lai nodrošinātu kvalifikāciju pārrobežu salīdzināmību un savienojamību, ECVET balstās uz saskaņotu un jēgpilnu mācīšanās rezultātu vienību izstrādi un izmantošanu profesionālajā izglītībā. Šīs vienības ir iespējams uzkrāt un pārnest uz citu izglītības sistēmu, sektoru vai programmu neatkarīgi no tā, kādā veidā persona ir sasniegusi mācīšanās rezultātus.

Lietojot ECVET principus profesionālajā izglītībā, iespējams nodrošināt atbalstu dalībvalstīs piešķirto kvalifikāciju un/vai sasniegto mācīšanās rezultātu pārskatāmībai, salīdzināmībai, pārnesamībai un atzīšanai gan nacionālā, gan starptautiskā izglītības un darba tirgus ietvaros.

ECVET elementi un principi

ECVET sistēmai ir raksturīgi vairāki elementi, kas nodrošina tās principu pilnvērtīgu pielietojumu, t.i., mācīšanās rezultāti, mācīšanās rezultātu vienības, mobilitāte, ECVET punkti, kompetentās institūcijas, Saprašanās memorands, mācību līgums un savstarpēja uzticība (skatīt 1. pielikumu).

ECVET nodrošina mācīšanās rezultātu, kas strukturēti mācīšanās rezultātu vienībās, uzkrāšanu un pārnesi starp dažādām mācību situācijām. Eiropas Parlamenta un Padomes ieteikumā par ECVET izstrādi (2009) mācīšanās rezultātu vienība (*unit*) skaidrota kā kvalifikācijas sastāvdaļa, ko veido saskaņots zināšanu, prasmju un kompetenču kopums, ko iespējams novērtēt un apstiprināt. Kvalifikāciju iedalījums mācīšanās rezultātu vienībās ir viens no ECVET izmantošanas priekšnosacījumiem, jo nodrošina iespēju pārnest un uzkrāt mācīšanās rezultātus dažādos mācību kontekstos. Atkarībā no valstu normatīvā regulējuma, vienības var būt kopējas vairākām izglītības kvalifikācijām vai izveidotas speciāli kādai kvalifikācijai. Vienības tiek uzkrātas, pamatojoties uz kvalifikācijas ieguves prasībām (piemēram, profesiju standartu).

Viens no diskusiju jautājumiem ir saistīts ar jēdzienu „vienība” un „modulis” lietošanu. Valstu pieejas ir dažādas – šie jēdzieni tiek izmantoti kā sinonīmi vai tos uzskata par atšķirīgiem terminiem. Šī dokumenta kontekstā minētie jēdzieni ietver dažādas nozīmes. Vienības attiecas uz kvalifikācijas (darba tirgus prasību) iedalījumu pa daļām (skatīt sīkāk 4. pielikumā), raksturojot tikai sasniedzamos mācīšanās rezultātus. Savukārt modulis tiek veidots izglītības mērķiem, ietverot tajā informāciju par mācību procesu, saturu, vērtēšanas metodēm u.c..

Mācīšanās rezultātu vērtēšana (*assessment*) ietver metodes un procesus, kas izmantoti, lai novērtētu līmeni, kādā mācību procesā iesaistītais faktiski ieguvis konkrētās zināšanas, prasmes un

kompetences. Mācīšanās rezultātu pārbaude (*validation*) ir process, kura laikā nosaka, vai pirms tam novērtētie sasniegtie mācīšanās rezultāti atbilst konkrētiem rezultātiem, kas ir nepieciešami kādas vienības vai kvalifikācijas apguvei. Mācīšanās rezultātu atzīšana (*recognition*) paredz oficiālu mācīšanās rezultātu apliecināšanu, piešķirot apliecinājumu par attiecīgo vienību vai kvalifikāciju apguvi.

ECVET punkti ir izglītības kvalifikācijā ietvertu mācīšanās rezultātu kopējā svara un vienību relatīvā svara skaitlisks attēlojums attiecībā uz izglītības kvalifikāciju. Mācīšanās rezultātu vienībai piešķirtais ECVET punktu skaits sniedz audzēkņiem informāciju par relatīvo svaru no tā, ko viņi jau ir uzkrājuši, kā arī par to, kas vēl ir jāsasniedz. Līdz ar vienībām, mācīšanās rezultātu aprakstiem un informāciju par kvalifikācijas līmeni, ECVET punkti veicina izpratni par kvalifikācijām. ECVET punktu piešķiršana izglītības kvalifikācijai balstās uz vienošanos, ka 60 punkti tiek piešķirti par mācīšanās rezultātiem, kurus plānots sasniegt pilna laika mācībās gada laikā.

Iestādes, kuras atbild par izglītības kvalifikāciju veidošanu un piešķiršanu vai vienību atzīšanu, tiek sauktas par kompetentajām institūcijām. Saprāšanās memorands (*Memorandum of Understanding*) ir līgums starp kompetentajām institūcijām, lai regulētu ECVET partnerību, veicinot kompetento institūciju savstarpējo uzticību ģeogrāfiskās mobilitātes laikā. Konkrētu mobilitātes periodu regulē individualizēts Mācību līgums (*Learning Agreement*), kas tiek noslēgts starp audzēkni, uzņemošo institūciju un nosūtošo institūciju. Šis trīspusējais līgums precizē, kuri mācīšanās rezultāti ir jāsasniedz un kuras mācīšanās rezultātu vienības ir jāapgūst konkrētajam audzēknim, kā arī ECVET punktu skaitu.

Jāuzsver, ka ECVET principi ir pielietojami neatkarīgi no profesionālās izglītības īstenošanas veida vai formas, t.i., vai mācības pārsvarā tiek organizētas izglītības iestādē vai izglītības iestādē un darba vidē. Šie principi veicina arī darba vidē balstītās mācības, nodrošinot tām strukturētu atbalstu.

ECVET nozīme Latvijas profesionālajā izglītībā

Pašlaik Latvijas profesionālās izglītības sistēmā tiek veikta virkne pasākumu, kas sniedz atbalstu ECVET principu ieviešanai profesionālajā izglītībā. Lai gan lielākā daļa no šiem pasākumiem nav tieši vērsti uz ECVET, tajos tiek skarts kāds no ECVET elementiem. Piemēram, Eiropas Sociālā fonda projektā „Nozaru kvalifikācijas sistēmas izveide un profesionālās izglītības efektivitātes un kvalitātes paaugstināšana”, kuru īstenoja Valsts izglītības attīstības aģentūra kopā ar Latvijas Darba devēju konfederāciju, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienību, Valsts izglītības satura centru un Izglītības kvalitātes valsts dienestu, tiek veikta profesionālās izglītības satura pārstrukturizācija, izstrādājot modulāras profesionālās izglītības programmas.

Modulāro profesionālās izglītības programmu izstrādē tiek izmantoti procenti moduļu vērtības noteikšanai attiecībā pret visu kvalifikāciju. Izveidotajiem moduļiem būtu salīdzinoši viegli piešķirt noteiktu punktu skaitu, vadoties pēc audzēkņa mācību slodzes, taču pašlaik pietrūkst diskusijas starp iesaistītajām pusēm par punktu ieviešanu Latvijas profesionālajā izglītībā.

Savukārt izpratne par ECVET principu pielietojumu un to iekļaušanu profesionālajā izglītībā no 2014.gada tiek veicināta Eiropas Savienības *Erasmus+* ikgadējās Latvijas darba programmas ECVET aktivitātes ietvaros, kuru koordinē VIAA.

Situācijas apraksts – pieredze ECVET principu izmantošanā

Somijas pieredze ECVET principu izmantošanā

Somijas divdesmit gados uzkrātā pieredze ECVET ieviešanā ir īpaši nozīmīga visā Eiropā, jo tā bija pamatā Eiropas Parlamenta un Eiropas Komisijas dokumentu izstrādei saistībā ar profesionālās izglītības reorganizāciju.

Somijā profesionālās izglītības satura reorganizācija, balstoties uz mācīšanās rezultātiem, tika uzsākta 1993.gadā, kad tika pārstrādātas prasības profesionālām kvalifikācijām un valsts profesionālās izglītības pamatprogrammas. Uz mācību priekšmetu apguvi balstītās izglītības programmas tika aizstātas ar modulārajām programmām, kas balstītas uz kompetenču apguvi. Divdesmit gados soli pa solim ir īstenotas profesionālās izglītības reformas, ir notikušas diskusijas, izstrādāti un realizēti desmitiem projektu – gan starptautiskajā, gan nacionālajā līmenī, – izveidotas darba grupas, izstrādātas rekomendācijas, mainīts normatīvais regulējums. Visu reformu mērķis būtībā bija veicināt mācīšanās rezultātu pieeju profesionālajā izglītībā.

Somijā 2002.gadā tika izveidota ECVET darba grupa. Laika posmā no 2004.gada līdz 2008.gadam tika īstenots FINECVET projekts divos posmos. 2007.gadā notika plašas konsultācijas un diskusijas. Balstoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes ieteikumu (2009. gada 18. jūnijs) par Eiropas kredītsistēmas izstrādi profesionālajai izglītībai un apmācībai, Somijā no 2009.gada līdz 2011.gadam tika īstenots FINECVET 3 pilotprojekts.

Balstoties uz īstenoto projektu pieredzi, 2010.gadā tika izstrādāts ECVET ieviešanas plāns un uzsākta tā ieviešana. Plāns ietvēra četrus galvenos darbības virzienus: 1) sociālo partneru un izglītības īstenotāju iesaistīšana profesionālās izglītības satura veidošanā; 2) ECVET koordinācijas komitejas izveide; 3) darba grupas izveide; 4) ieteikumu izstrāde izmaiņām normatīvajos aktos.

2012.gadā tika izveidota ECVET Koordinācijas komiteja profesionālās izglītības satura pārstrukturēšanai. Komisijā tika pārstāvēta Izglītības un kultūras ministrija, Valsts izglītības centrs (*Finnish National Board of Education*), sociālie partneri un izglītības īstenotāji. ECVET Koordinācijas komiteja darbojās līdz 2014.gadam. Komiteja izstrādāja priekšlikumus jaunu normatīvo aktu izveidei un esošo normatīvo aktu grozīšanai, lai veicinātu ECVET elementu ieviešanu un pārskatītu kvalifikāciju struktūru. Rosinātās izmaiņas skāra šādus aspektus:

- Uz mācīšanās rezultātiem balstītas profesionālās izglītības satura izstrāde;
- Kvalifikāciju dalīšana mācīšanās rezultātu vienībās;
- Ārpus formālās izglītības atzīšana;
- Iepriekšējās vērtēšanas sistēmas, kas balstīta uz mācību nedēļu skaitu, aizvietošana ar ECVET punktiem;
- Sociālo partneru un izglītības īstenotāju iesaistīšana profesionālās izglītības satura veidošanā.

Reorganizācija Somijas profesionālajā izglītībā tiek veikta, balstoties uz Somijas nacionālais izglītības un pētniecības attīstības plānu 2011.-2016.gadam, Profesionālās izglītības likumu (grozīts 2014.gada 3. oktobrī ar mērķi stiprināt mācīšanās rezultātu vienību izmantošanu profesionālās izglītības saturā) (*Vocational Upper Secondary Education and Training Act 787/2014*), Somijas Valdības stratēģisko programmu (*Strategic Programme of the Finnish Government, 2015*).

Profesionālo kvalifikāciju sistēma Somijā tiek veidota, lai radītu skaidru un reālistisku sistēmu, kas atbilstu darba tirgus vajadzībām. 2014.gadā tika uzsākta ECVET ieviešana visās profesionālās kvalifikācijās. 2014.gada oktobrī tika izstrādātas jaunas nacionālās prasības visām profesionālajām kvalifikācijām (līdzšinējās bija spēkā no 2010.gada augusta līdz 2015.gada 31. jūlijam). Jaunās prasības profesionālām kvalifikācijām stājas spēkā no 2015.gada 1. augusta.

Visās kvalifikācijās tiek lietots termins „kompetenču joma”, lai akcentētu mācīšanās rezultātu pieejas lietošanu uz mācību procesu balstītas pieejas vietā.

Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes ieteikumu par ECVET izstrādi (2009), tiek ieviesta mācīšanās rezultātu pieeja, lai definētu nacionālās prasības profesionālajām kvalifikācijām un vērtēšanai. Reformu rezultātā:

- Notiek pāreja no mācību priekšmetu apguves uz prasību profesionālajām kvalifikācijām definēšanu;
- Prasības profesionālajām kvalifikācijām ir definētas kā darba tirgū nepieciešamās prasmes un mācīšanās rezultāti;
- Iepriekšējo mācību moduļu vietā ir izveidotas profesionālo kvalifikāciju vienības, kas nosauktas atbilstoši darba procesa jomām;
- Nacionālās prasības profesionālajām kvalifikācijām nosaka mācīšanās rezultātus, nepieciešamās profesionālās prasmes, vērtēšanas mērķus un kritērijus;
- Katra kvalifikācijas vienība tiek strukturēta atbilstoši darba procesam;
- Mācīšanās rezultāti tiek vērtēti, nevis teorētiski, bet praktiski – darba vidē;
- Mācību vērtēšanas vietā ir mācīšanās rezultātu vērtēšana, kurā ietilpst arī audzēkņa pašvērtējums;
- Ir uzsākta nacionālā mācīšanās rezultātu vērtēšana.

Somijas profesionālās izglītības saturu veido valsts pamatprogrammas (*national core curricula*). Saskaņā ar to katrs izglītības īstenotājs izstrādā savas izglītības programmas, un katram audzēknim tiek izveidots savs individuālais mācību plāns.

Mācīšanās rezultātu pieejas ieviešanas stratēģiskie mērķi ir šādi:

- Pāriet uz mācīšanās rezultātu pieeju un kvalifikāciju struktūras veidošanu no vienībām (moduļiem) visā profesionālajā izglītībā;
- Veicināt mācīšanās rezultātu noteikšanu profesionālajās kvalifikācijās;
- Veicināt iepriekšējās izglītības atzīšanu kā daļu no kvalifikācijas.

Sākot ar 2015. gadu, atbilstoši ECVET principiem tiek ieviesti ECVET kompetenču punkti mācīšanās rezultātu vērtēšanai (iepriekšējo kredītpunktu vietā). ECVET kompetenču punkti izsaka mācīšanās rezultātu skaitlisko vērtību attiecībā pret visu kvalifikāciju un mācīšanās rezultātu vienību skaitlisko vērtību attiecībā pret kvalifikāciju. ECVET kompetenču punkti izsaka kompetenču vērtību, nevis mācību ilgumu.

Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes ieteikumu par ECVET izstrādi (2009), mācīšanās rezultātu, kas sasniedzami viena pilna mācību gada laikā, vērtība ir 60 punkti. Somijā un ECVET ietvaros vispirms tiek noteikts (kompetenču) punktu skaits visai kvalifikācijai. Pēc tam šis kopējais (kompetenču) punktu skaits tie sadalīts pa kvalifikāciju veidojošajām mācīšanās rezultātu vienībām atkarībā no vienību vērtības attiecībā pret kvalifikāciju. Kompetenču punktu skaits kvalifikācijai tiek noteikts pēc programmas ilguma sākotnējā profesionālajā izglītībā. Profesionālās vidējās izglītības programmas ilgums Somijā ir trīs gadi, tātad EKI 4. līmeņa kvalifikācijas vērtība ir 180 kompetenču punkti. Šis aprēķins tiek ņemts par pamatu un nemainās atkarībā no kvalifikācijas ieguves veida (formālā sākotnējā izglītība, tālākizglītība, ārpus formālā izglītībā).

Katrai vienībai ir piešķirts noteikts kompetenču punktu skaits atbilstoši vienības vērtībai attiecībā pret visu kvalifikāciju, ņemt vērā vienības apjomu, sarežģītību un nozīmi darba tirgū. Līdz ar to EKI 4. līmeņa kvalifikāciju veido:

- profesionālās vienības (obligātās un izvēles) – 135 kompetenču punkti;
- kopējās vienības (obligātās un izvēles) – 35 kompetenču punkti;

- brīvās izvēles vienības – 10 kompetenču punkti.

Profesionālās vienības ir balstītas uz mācībām darba vidē. Vismaz 30 kompetenču punkti ir iegūstami mācībās darba vidē.

Savukārt maza apjoma obligāto mācību priekšmetu programmas ir apvienotas plašākās, uz kompetencēm balstītās kopējās vienībās:

- komunikācijas un sadarbības kompetence (dzimtā valoda, otrā valsts valoda, svešvaloda);
- matemātikas un dabaszinību kompetence (matemātika, fizika un ķīmija, IKT);
- sociālā un darba tirgus kompetence (sociālās kompetences, darba tirgus kompetences, uzņēmējdarbība, darba spēju saglabāšanas spēja, fiziskā un veselības mācība);
- sociālā un kultūras kompetence (kultūras zinības, māksla, ētika, psiholoģija, vides mācība, papildu moduļi no 1-3 vienībām).

Īstenojot profesionālās izglītības reformu, tiek ievērota profesionālās izglītības īstenotāju gatavība un iespējas, kā arī tiek saglabāts reformu ieviešanas princips – soli pa solim.

Igaunijas pieredze ECVET principu izmantošanā

Igaunijā 2012.gadā tika izveidots ECVET tīkls, kurā iesaistīti 14 ECVET nacionālie eksperti, kā arī ECVET kontaktpersonas profesionālās izglītības iestādēs un sociālo partneru institūcijās.

Igaunijā notiek profesionālās izglītības reorganizācija, balstoties uz Profesionālās izglītības iestāžu likumu (*Vocational Educational Institutions Act*, 12.06.2013., ar grozījumiem 01.07.2015). Veidojot jaunu modulāro profesionālās izglītības sistēmu, tiek ņemtas vērā Eiropas Parlamenta un Eiropas Padomes ieteikums ECVET izstrādei (2009).

Profesionālās izglītības iestāžu likuma 2. punktā norādīts, ka mācīšanās rezultāti nozīmē zināšanas, prasmes un attieksmi, kas apgūtas mācīšanās rezultātā un kas tiek aprakstītas minimālajā līmenī, kas nepieciešams mācību programmas, moduļa, mācību vielas vai priekšmeta apguvei. Mācīšanās rezultātu sasniegšanas līmenim, kas ir virs minimālā, var būt diferencēts vērtējums, ja tas ir nepieciešams.

Formālās izglītības programma sastāv no nacionālās izglītības pamatprogrammas (*national core curriculum*) un skolas izglītības programmas. Nacionālo izglītības programmu izstrādā atbilstoši Izglītības un zinātnes ministrijas regulējumam.

Profesionālā vidējā izglītība tiek īstenota saskaņā ar profesionālās izglītības standartu, kā arī nacionālo profesionālās izglītības pamatprogrammu un katras izglītības iestādes izstrādāto izglītības programmu. Profesionālās izglītības standarts izvirza vienotas prasības profesionālajā izglītībā: mācīšanās rezultāti profesionālajā izglītībā, ietverot pamatprasmes, ir saistīti ar Igaunijas kvalifikāciju ietvarstruktūru (Profesionālās izglītības iestāžu likums, 22. punkts).

Nacionālo profesionālās izglītības pamatprogrammu un katras izglītības iestādes izglītības programmu izstrādā, balstoties uz profesionālās izglītības standartu. Izglītības programmas nosaka profesionālās izglītības mērķus un funkcijas, sasniedzamos mācīšanās rezultātus, kas atbilst Igaunijas kvalifikāciju ietvarstruktūrai, prasības programmas apguvei, programmas moduļus, to apjomu, sasniedzamos mācīšanās rezultātus, vērtēšanas kritērijus, iespējas izvēlēties moduļus un specializācijas iespējas (Profesionālās izglītības iestāžu likums, 24. punkts).

Sākot ar 2015.gadu, grozījumi likumā ieviesa kredītpunktu sistēmu profesionālajā izglītībā. Igaunijas profesionālās izglītības kredītpunkts (EKAP – *eesti kutsehariduse ainepunkt*) ir mācību apjoma aprēķina vienība, kas nosaka nepieciešamo audzēkņa darba slodzi, lai sasniegtu mācīšanās rezultātus, kas aprakstīti izglītības programmā. Viens kredītpunkts atbilst 26 stundām audzēkņa darba, kas nepieciešams prasmju un zināšanu apguvei. Kredītpunktu piešķiršana tiek balstīta uz ECVET principiem (Profesionālās izglītības iestāžu likums, 26. punkts). Saskaņā ar Eiropas

Parlamenta un Padomes ieteikumu par ECVET izstrādi (2009) mācīšanās rezultātu, kas sasniedzami viena pilna mācību gada laikā, vērtība ir 60 punkti. Atbilstoši jaunajam normatīvajam regulējuma nacionālās profesionālās izglītības pamatprogrammas tiks izstrādātas līdz EKI 4. līmenim.

Saskaņā ar likuma grozījumiem, vērtēšana ir mācību procesa daļa, kas ir balstīta uz attiecīgo mācīšanās rezultātu sasniegšanu. Profesionālās izglītības programma tiek atzīta par apgūtu, ja tiek ir sasniegti izglītības programmā aprakstītie mācīšanās rezultāti.

Lietuvas pieredze ECVET principu izmantošanā

Lietuvā 2014.gadā tika izveidots ECVET tīkls, kurā pārstāvēti pieci ECVET nacionālie eksperti, ECVET kontaktpersonas profesionālās izglītības iestādēs un sociālo partneru institūcijās. Tiek izdots ECVET informatīvais ziņojums.

Lietuvā ir pieņemts Valdības lēmums izveidot un ieviest jaunu, ECVET principiem atbilstošu kredītsistēmu visā formālajā profesionālajā izglītībā gan sākotnējā izglītībā, gan tālākizglītībā. Valdības darba programmā „Rīcības plāns 2012-2016” izvirzīts mērķis modularizēt profesionālās izglītības saturu.

Profesionālās izglītības modularizācija tiek veikta ESF projekta „Kvalifikāciju struktūras un modulārās profesionālās izglītības sistēmas izveide” (2010-2015) ietvaros, ko īsteno Kvalifikāciju un profesionālās izglītības attīstības centrs. Jaunā modulārā profesionālās izglītības sistēma tiek veidota, ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes ieteikumu par ECVET izstrādi (2009). Projektā tiek izstrādātas 60 modulārās profesionālās izglītības programmas galvenajām profesionālajām kvalifikācijām. Modulāro profesionālās izglītības programmu izstrāde ir nobeiguma posmā. Programmas sastāv no obligātiem un izvēles moduļiem. Programmas izstrādā eksperti: nozares pārstāvji, pedagogi. Profesionālās izglītības iestādes ir aicinātas brīvprātīgi pieteikties modulāro profesionālās izglītības programmu pilotēšanai. 2015. gada septembrī tiek uzsākta 11 modulāro profesionālās izglītības programmu pilotēšana.

Atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes ieteikumam par ECVET izstrādi (2009), arī Lietuvā mācīšanās rezultātu, kas sasniedzami viena pilna mācību gada laikā, vērtība ir 60 punkti. Viena kredītpunkta apjoms Lietuvā ir 27 stundas, jo kredītpunkta apjoms tiek noteikts, viena pilna laika mācību gada stundu skaitu dalot ar 60, t.i., $1600 : 60 = 26,6$ (27)¹. Vienībām tiek piešķirti kredītpunkti atkarībā no vienības vērtības attiecībā pret kvalifikāciju, bet ne vairāk kā 10 kredītpunktu vienai vienībai.

Modulārā profesionālās izglītības sistēma tiek veidota atbilstoši Lietuvas kvalifikāciju ietvarstruktūrai, kas tika apstiprināta 2010. gadā. Lietuvas kvalifikāciju ietvarstruktūra, līdzīgi kā Latvijā un Igaunijā, aptver visus izglītības sektorus un ir pielīdzināta EKI.

ECVET ieviešana Lietuvā joprojām ir ierobežota, jo gan profesionālās izglītības īstenotājiem, gan sociāliem partneriem trūkst izpratnes par ECVET principiem, to ieviešanas iespējam. Ir jāveic virkne grozījumu normatīvajos aktos, lai veicinātu ECVET principu ieviešanu.

Latvijas profesionālā izglītība ECVET kontekstā

ECVET principu ieviešanas pamatojums

Atsevišķu ECVET principu ieviešana Latvijas profesionālajā izglītībā jau norisinās kā neatņemama daļa no valstī īstenotajām reformām. Piemēram, notiek profesionālās izglītības modularizācija, definēti sasniedzamie rezultāti profesionālās izglītības programmās, pārskatīti profesijas standarti, kā arī nodrošināta ārpus formālās izglītības apgūtās profesionālās kompetences novērtēšana.

¹ Pielietojot šo aprēķināšanas metodi Latvijā, punkta apjoms būtu 26 stundas, t.i., $1560 : 60 = 26$

ECVET sistēma skatāma profesionālās izglītības, mūžizglītības un mobilitātes kontekstā. Izmantojot ECVET principus, tiek veicināta nosūtošās un uzņemošās izglītības iestādes savstarpējā uzticēšanās, līdz ar to mazinās īstenoto mācību, vērtēšanas darbību dublēšanās. Līdz ar to audzēkņu sasniegtie mācīšanās rezultāti tiek ņemti vērā neatkarīgi no iepriekšējā mācību konteksta vai izglītības iestādes, sekmējot izglītības piedāvājuma elastību un pieejamību.

ECVET principi skar jautājumus, kas saistīti ar ārpus formālās izglītībā sasniegto mācīšanās rezultātu atzišanu, jo uzsvars tiek likts uz mācīšanās rezultātiem, nevis mācību ilgumu vai konkrētu izglītības iestādi.

Īstenotās aktivitātes, kas palīdz ieviest un izmantot ECVET principus

Sasniedzamo mācīšanās rezultātu definēšana, kvalifikāciju iedalīšana vienībās un izglītības programmu strukturēšana moduļos ir nepieciešama, lai varētu īstenot ECVET principus. Ja izglītības programmas veidotas, balstoties uz mācīšanās rezultātiem, mācību process kļūst vairāk neatkarīgs no laika. Savukārt izglītības programmu iedalījums moduļos nodrošina lielākas iespējas elastīgāk veidot jaunas programmas vai aktualizēt esošās atbilstoši darba tirgus prasībām par jaunām kvalifikācijām.

Eiropas Sociālā fonda projekta „Nozaru kvalifikācijas sistēmas izveide un profesionālās izglītības efektivitātes un kvalitātes paaugstināšana” (2010.-2015.) ietvaros, kuru īstenoja Valsts izglītības attīstības aģentūra un Latvijas Darba devēju konfederācija, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība, Valsts izglītības satura centrs un Izglītības kvalitātes valsts dienests, tiek īstenota virkne pasākumu, kas sniegs atbalstu ECVET principu ieviešanai. Projekta laikā tika izveidota nozaru kvalifikāciju sistēma (14 nozares), 60 jauni profesiju standarti profesijām un 20 profesionālās kvalifikācijas pamatpasības specializācijām, tika izstrādātas 56 modulārās izglītības programmas (t.sk. 22 profesionālās izglītības pamatprogrammas un 34 profesionālās tālākizglītības programmas), kuras 2015.gada septembrī tiek sagatavotas publicēšanai.

Pašlaik modulāro izglītības programmu izstrādē tiek izmantoti procenti moduļu vērtības noteikšanai attiecībā pret visu kvalifikāciju. Izveidotajiem moduļiem būtu salīdzinoši viegli piešķirt noteiktu punktu skaitu, vadoties pēc audzēkņa mācību slodzes, taču pašlaik pietrūkst diskusijas starp iesaistītajām pusēm par punktu ieviešanu Latvijas profesionālajā izglītībā.

Kopš 2014.gada *Erasmus+* ikgadējās Latvijas darba programmas ECVET aktivitātes ietvaros, kuru īsteno VIAA, tiek sniegta informācija par ECVET principiem, lai veicinātu to piemērošanu *Erasmus+* programmas mācību mobilitātēs, mūžizglītībā un Latvijas profesionālajā izglītībā. Izglītības un zinātnes ministrija ir nominējusi četrus nacionālos ECVET ekspertus, kuri ECVET aktivitātes ieviešanas laikā ir papildinājuši zināšanas par ECVET jautājumiem. VIAA mājas lapā ir izveidota sadaļa “ECVET aktivitāte”, kurā latviešu valodā ir apkopota informācija par ECVET principiem (skatīt VIAA tīmekļa vietni, sadaļa „EK Izglītības programmas un iniciatīvas”, sadaļa „Erasmus+”, sadaļa „ECVET aktivitāte”). ECVET eksperti sniedz atbalstu arī profesionālās izglītības iestāžu darbiniekiem, skaidrojot un informējot par ECVET gan VIAA organizētajos pasākumos, gan individuālajās konsultācijās.

2014.-2015.gadā ECVET aktivitātes ietvaros ir notikuši pieci semināri, no kuriem viens bija nacionālo ekspertu līmeņa, divi – starptautiski un divi – nacionāla līmeņa pasākumi, lai veicinātu iesaistīto pušu izpratni par ECVET. Nacionāla līmeņa semināros tika veikta arī dalībnieku aptauja ar mērķi izpētīt profesionālajā izglītībā iesaistīto pušu zināšanas par ECVET jautājumiem.

Nacionālajā seminārā „ECVET pamatprincipi mobilitātēm” (10.12.2014.), kas bija pirmais valsts līmeņa pasākums par ECVET, piedalījās profesionālās izglītības iestāžu pārstāvji (ECVET koordinatori). Semināra noslēgumā veiktajā aptaujā tika iegūti šādi secinājumi:

- Samērā zems respondentu informētības līmenis attiecībā uz ECVET jautājumiem;
- Vislielāko risku izglītības iestādes saskata punktu piešķiršanā, pielīdzināšanā un atzišanā par kādu daļu no kvalifikācijas (pārnese no citas valsts);

- Izglītības iestādes uzskata, ka saistībā ar ECVET ieviešanu iespējams palielināsies to darba slodze, taču kopumā izglītības iestādes ir pozitīvi noskaņotas un labprāt piedalītos ECVET pilotprogrammās;
- Izplatot informāciju par ECVET, ir jāstrādā pie precīziem jēdzienu definējumiem un jāturpina organizēt informatīvas kampaņas;
- Ieviešot ECVET, vēlams koncentrēt uzmanību uz punktu un vienību definēšanas jautājumiem, kā arī uz normatīvo aktu aktualizēšanu, kas ļautu veiksmīgi piemērot ECVET principus praksē (rezultātu tabulu skatīt 4. pielikumā, attēls 4.1.).

Mācību semināru „*Improving Mobility with ECVET*” (16.17.04.2015.), kas bija paredzēts profesionālās izglītības kompetences centru pārstāvjiem, rīkoja VIAA sadarbībā ar Eiropas ECVET sadarbības tīklu. Semināra noslēgumā veiktās dalībnieku aptaujas galvenie secinājumi ir sekojoši:

- Salīdzinot ar iepriekšējo nacionālo semināru, ir uzlabojusies respondentu informētība ECVET jautājumos;
- Kā lielākie riski saistībā ar ECVET ieviešanu tiek saskatīti ECVET punktu piešķiršanā un papildus slogā izglītības iestādēm;
- Īpaši augsts respondentu vērtējums ir inovāciju un ECVET nepieciešamībai, audzēkņu un izglītības iestāžu ieguvumam, kā arī izglītības iestāžu gatavībai piedalīties ECVET aktivitātēs;
- Lai ECVET principi tiktu piemēroti pilnvērtīgi, ir jāturpina iesaistīto pušu informēšana, t.sk. būtu vēlama citu mērķa grupu iesaiste, kā arī jāturpina ar ECVET ieviešanu saistīto ieguvumu izpēte (rezultātu tabulu skatīt 4. pielikumā, attēls 4.2.).

Apstākļi, kurus ietekmē ECVET principu ieviešana

ECVET principu ieviešanai būtu jāveic vairākas izmaiņas normatīvajos aktos, izglītības vadībā un mācību procesā, taču vispirms ir nepieciešams veidot diskusiju, lai iesaistītās puses vienotos par Latvijai piemērotākiem risinājumiem. Diskusijās būtu jāaplūko šādi jautājumi:

- Kritēriji, pēc kuriem tiek licencētas izglītības programmas;
- Modulārajās izglītības programmās sasniegto mācīšanās rezultātu vērtēšana;
- Kārtība, kā ieviest izveidotās modulārās izglītības programmas, t.sk. pilotprojekti;
- Kredītsistēmas nepieciešamības ieviešana profesionālajā izglītībā;
- Esošā izglītības iestāžu finansēšanas modeļa „nauda seko audzēknim” ietekmi uz audzēkņu mobilitāti starp izglītības iestādēm, kā arī atgriešanos izglītības iestādē pēc mācību pārtraukuma;
- Moduļu (vienību) atzīšana ar apliecību vai sertifikātu, vairāku šādu apliecību/sertifikātu kopums veido kvalifikāciju. Šāda pieeja mazinātu skolu pametušo audzēkņu skaitu, jo audzēknim arī pēc gada mācībām var izsniegt apliecinājumu par zemākas kvalifikācijas iegūti. Šāda pieeja nodrošinātu iespēju darba tirgum piesaistīt kvalificētu darbaspēku arī ar zemāka līmeņa kvalifikāciju. Savukārt audzēknim ir iespēja nākotnē turpināt mācības izglītības iestādē, kas atzīst iegūto izglītības moduļa (vienības) apliecinājumu, un piedāvā turpināt iegūt pilnu kvalifikāciju vai papildināt zināšanas jaunas kvalifikācijas iegūšanā uz iepriekš apgūtās izglītības bāzes;
- Profesionālās izglītības pedagogu tālākizglītības un metodoloģiskais atbalsts, jo profesionālajā izglītībā būtu jāpieņem, ka mācību procesā uz laiku var iesaistīties kāds ārvalstu vai citas Latvijas izglītības iestādes audzēknis vai uzņēmuma darbinieks, lai apgūtu kādu konkrētu moduli savas kvalifikācijas papildināšanai. Lielāka moduļa pieprasījuma gadījumā izglītības iestādē uz mācībām var ierasties arī grupa audzēkņu.

Mūžizglītības un pārkvalificēšanās kontekstā moduļu (vienību) kvalifikāciju sistēma dotu iespēju ātrāk pielāgoties mainīgā darba tirgus apstākļiem. ECVET principu izmantošana radītu iespējas ātrāk apgūt jaunu profesiju jau esošam darbiniekam, t.i., būtu jāapgūst tikai trūkstošais modulis, nevis visa izglītības programma.

Īstenojamie pasākumi ECVET principu ieviešanai un īstenošanai

Lai ECVET principus varētu pilnvērtīgi ieviest Latvijas profesionālajā izglītībā, modulāras izglītības programmas (ar definētiem mācīšanās rezultātiem) būtu jāizstrādā visām apgūstamajām kvalifikācijām. Šajā gadījumā būtu jāievieš arī obligāta prasība, veidojot jaunas izglītības programmas, izmantot modulāro pieeju satura strukturēšanai. Turklāt, būtu jānodrošina metodoloģiskais atbalsts profesionālās izglītības iestādēm, veidojot un ieviešot modulārās izglītības programmas.

Valsts līmenī būtu jāuzsāk diskusija ar iesaistītajām pusēm profesionālajā izglītībā:

- par mācīšanās rezultātu punktu piešķiršanu Latvijas profesionālajā izglītībā;
- par punktu definējuma iekļaušanu Profesionālās izglītības likumā;
- par mācīšanās rezultātu vērtēšanu un pedagogu tālākizglītību mācīšanās rezultātu vērtēšanas jautājumos;
- par moduļa apguves kvalifikācijas apliecinājuma dokumentu ieviešanu;
- par ECVET principu izmantošanu praktikantu izglītošanā, kā arī darbinieku kvalifikācijas paaugstināšanā un pārkvalificēšanā, par izglītības iestāžu iespējām šādus pakalpojumus nodrošināt;
- par izmaiņām finansējuma modelī profesionālās izglītības iestādēm, ņemot vērā audzēkņu mobilitāti starp izglītības iestādēm.

Latvijas profesionālā izglītībā ir veikti pasākumi, kas rada priekšnosacījumus, lai ECVET principus varētu ieviest Latvijā. Tomēr, lai veicinātu vienotu izpratni par ECVET jautājumiem, ir jāturpina ECVET principu izmantošana starptautiskās mobilitātes projektos un pozitīvās pieredzes apmaiņas pasākumi. Būtisks informācijas avots par ECVET jautājumiem ir citu valstu pieredze, kas ļauj izvērtēt dažādu risinājumu iznākumus.

Ieteikumi ECVET principu pilnvērtīgai ieviešanai Latvijas profesionālajā izglītībā

Latvijā uzsāktās profesionālās izglītības reformas sniedz pozitīvu atbalstu veiksmīgai ECVET principu ieviešanai profesionālajā izglītībā. Šo ieteikumu mērķis ir sniegt priekšlikumus diskusijai attiecībā uz normatīvo regulējumu, profesionālās izglītības vadību un organizāciju, profesionālās izglītības saturu, mācību procesu un atbalsta pasākumiem, kas būtu nepieciešami ECVET principu pilnvērtīgai ieviešanai profesionālajā izglītībā un pārmaiņu procesa ilgtspējības nodrošināšanai.

Ieteikumi attiecībā uz normatīvo regulējumu

- Latvijas situācijas raksturojums liecina, ka profesionālās izglītības reformas rezultātā ir radušies vairāki priekšnosacījumi ECVET principu ieviešanai, piemēram, formulēti mācīšanās rezultāti, izglītības satura restrukturizēšana moduļos. Taču, lai ECVET principu ieviešana notiktu mērķtiecīgi, ieinteresētās puses būtu jāiesaista diskusijā par ECVET principu ieviešanas plānu profesionālajā izglītībā.
- ECVET principu ieviešana skar visu profesionālo izglītības sistēmu gan izglītības politikas, gan īstenošanas līmenī, būtu jāveido iesaistīto pušu diskusija, lai veiktu izvērtējumu par normatīvajos aktos veicamajām izmaiņām (piemēram, attiecībā uz profesionālās izglītības programmu, moduļu vai mācīšanās rezultātu vienību vērtības izteikšanu punktos).
- Profesionālā izglītība ir daļa no izglītības sistēmas, lai nodrošinātu vēl ciešāku sadarbību starp profesionālās un augstākās izglītības sektoriem un pilnvērtīgi nodrošinātu izglītības pēctecības principu, būtu jārosina diskusija par profesionālajā izglītībā ieviešamās punktu sistēmas un augstākās izglītības sektorā izmantotās Eiropas kredītpunktu pārnese un uzkrāšanas sistēmas (ECTS) savienojamību un salīdzināmību, tādējādi veicinot izglītības līmeņu lielāku caurskatāmību saskaņā ar valsts tiesību aktiem un praksi.
- Citu valstu pieredze rāda, ka ECVET sistēmu var izmantot kā instrumentu komplektu, ieviešot tikai atsevišķus ECVET elementus, viens no šiem rīkiem ir ECVET punkti. Latvijā būtu jāveido iesaistīto pušu diskusija par nepieciešamību ECVET punktu ieviešanai un lietošanai. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes ieteikumu par ECVET izstrādi (2009), piemēram, 60 punktus varētu piešķirt par mācīšanās rezultātiem, ko paredzēts sasniegt pilna laika mācībās gada laikā. Iespējams arī izvērtēt citu valstu pieredzi, piemēram, Somijas – piešķirot ECVET kompetenču punktus, kurā EKI 4.līmeņa kvalifikācijas vērtība ir 180 kompetenču punkti neatkarībā no kvalifikācijas apguves formas (sākotnējā profesionālā izglītība, profesionālā tālākizglītība vai ārpus formālā izglītība).
- ECVET principu izmantošana sniedz ievērojamu atbalstu mūžizglītības principa un elastīga izglītības piedāvājuma nodrošināšanai, līdz ar to diskusijā būtu jāizvērtē ārpus formālās izglītības sasniegto mācīšanās rezultātu apstiprināšanas, atzīšanas un pārnese mēroga paplašināšanas iespējas.
- Pārmaiņas un to ilgtspējība ir lielā mērā atkarīga no to īstenošanai pieejamā finansējuma, tāpēc būtu jāizvērtē iespējamās izmaiņas profesionālās izglītības finansēšanas kārtībā ECVET principu ieviešanai profesionālajā izglītībā.

Lai nodrošinātu ECVET principu ieviešanas ilgtspējību, jārosina iesaistīto pušu diskusija par ECVET komunikācijas stratēģijas plāna izveidi, kas sniegtu atbalstu pārmaiņu procesā.

Ieteikumi attiecībā uz profesionālās izglītības vadību un organizāciju

- Lai nodrošinātu ECVET principu ieviešanas un izmantošanas ilgtspējību, rosināt diskusiju par pienākumu deleģēšanu un sadali attiecībā uz ECVET ieviešanu Latvijā starp profesionālajā izglītībā iesaistītajām atbildīgajām institūcijām.

- Līdzīgi kā Lietuvā, lai veiksmīgāk plānotu un īstenotu ECVET principu ieviešanu profesionālajā izglītībā, atsevišķās profesionālās izglītības iestādēs (pēc brīvprātības principa) varētu īstenot mobilitātes projektus ar ECVET principu pielietojumu, kas būtu kā atbalsts sekmīgākam darba izvērtējumam un sniegtu atbalstu metodisko ieteikumu izstrādē.
- Lai sniegtu atbalstu profesionālās izglītības iestādēm, ieviešot ECVET principus mācīšanās procesa darbā, nepieciešams izstrādāt metodiskos ieteikumus par mācīšanās rezultātu novērtēšanu, atzišanu un pārnesi, sadarbojoties profesionālajā izglītībā iesaistītām pusēm.

Ieteikumi attiecībā uz profesionālās izglītības saturu

- Lai ECVET principus varētu izmantot, būtu jānodrošina pilnvērtīga profesionālās izglītības satura modularizācija, tāpēc būtu jāturpina modulāro profesionālās izglītības programmu izstrāde un to ieviešana, nodrošinot veikto satura reformu ilgtspējību.
- Ieviešot ECVET principus, īpaša uzmanība būtu jāpievērš pārdomātai pārejai uz mācīšanās rezultātu pieeju profesionālajā izglītībā, nodrošinot izglītības īstenotājiem metodoloģisku atbalstu, izstrādājot un ieviešot mācīšanās rezultātos balstītas profesionālās izglītības programmas.
- Lai veicinātu iesaistīto pušu savstarpējo uzticēšanos un kvalifikāciju caurskatāmību – kā liecina Somijas, Igaunijas un Lietuvas pieredze, – būtu jāizmanto vienota dokumentācija (līgumi, sekmju izraksti, sertifikāti u.c.), kas balstīta uz ECVET principiem un atvieglotu arī mācīšanās rezultātu apstiprināšanu un pārnesi. Tādēļ būtu jārosina iesaistīto pušu diskusija par šādas dokumentācijas izveidi.

Ieteikumi attiecībā uz mācību procesu

- Pārmaiņu procesa ieviešanas gaitā būtiska loma ir profesionālās izglītības iestāžu vadītāju un pedagogu tālākizglītības nodrošinājumam par ECVET principu izmantošanu mācību procesa plānošanā, kas sniegtu ieguldījumu profesionālās izglītības iestāžu internacionalizācijā.
- ECVET kontekstā mācību procesu ir nepieciešams balstīt uz iepriekš noteiktiem mācīšanās rezultātiem, kuri ir zināmi un saprotami visām mācību procesā iesaistītām pusēm, kā arī audzēkņu mācību sasniegumu vērtēšana jābalsta uz mācīšanās rezultātiem.

Iesaistītās puses

Galvenās iesaistītās ECVET principu ieviešanai Latvijas profesionālajā izglītībā puses ir šādas:

- Izglītības un zinātnes ministrija;
- Valsts izglītības attīstības aģentūra;
- Valsts izglītības satura centrs;
- Nozaru ekspertu padomes;
- Darba devēju un ņēmēju organizācijas;
- Profesionālās izglītības iestādes.

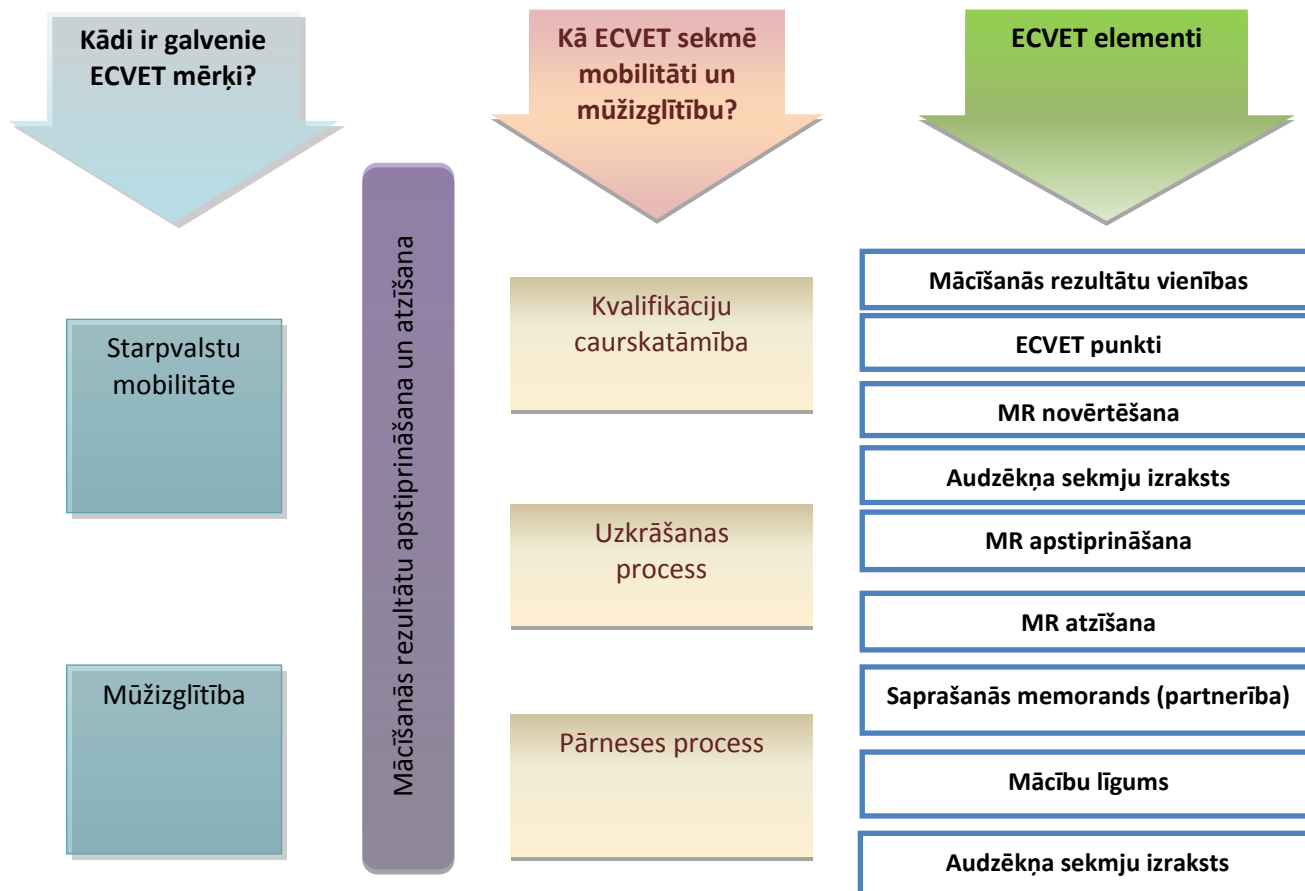
Iesaistīto pušu sadarbības un koordinācijas mehānismi ECVET principu ieviešanai vēl ir jāizveido.

Lai veicinātu modulāro profesionālās izglītības programmu ieviešanu, Valsts izglītības satura centrs izstrādā priekšlikumus modulāro profesionālās izglītības programmu ieviešanai, t.sk. šo izglītības programmu aprobācijai.

Izmantotā literatūra un avoti

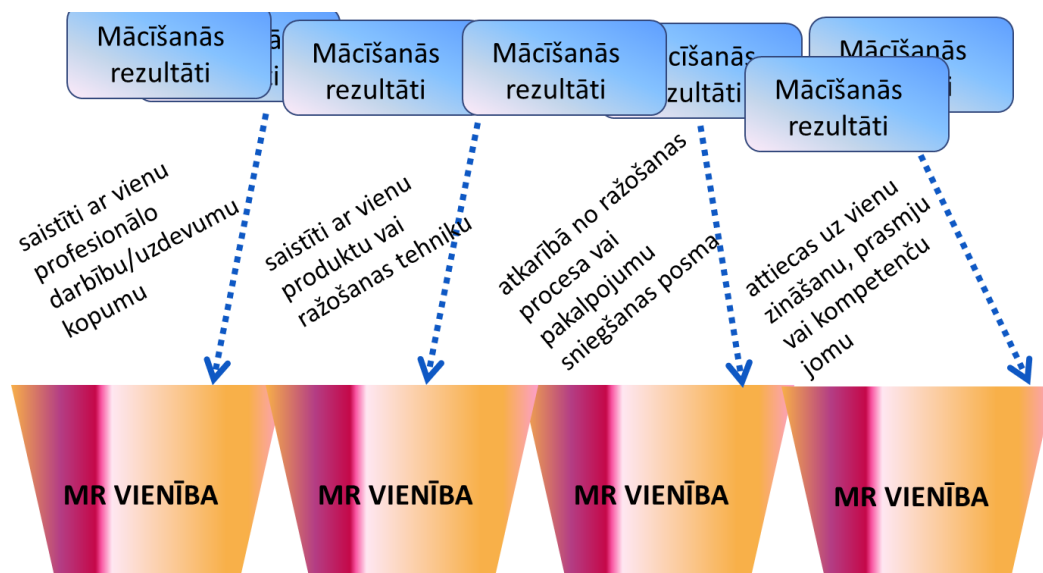
1. Cedefop (2012). Necessary conditions for ECVET implementation. Luxembourg: Publications Office of the European Union. [skatīts 11.08.2015.] Pieejams: http://www.anpcdefp.ro/userfiles/Conditii_necesare_ecvet.pdf.
2. Cedefop (2013). Monitoring ECVET Implementation Strategies in Europe in 2013. Working Paper No. 18. Luxembourg: Publications Office of the European Union. [skatīts 28.08.2015.] Pieejams: <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/6118>.
3. Cedefop (2014). Spotlight on VET: Estonia 2012/2013. Luxembourg: Publications Office of the European Union. [skatīts 28.08.2015.] Pieejams: <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/8053>.
4. Centre for International Mobility (2010). Finland in Focus: Towards 2010 in Vocational Education and Training. [skatīts 28.08.2015.] Pieejams: http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/18941_finland_in_focus_web.pdf.
5. ECVET aktivitāte. Valsts izglītības attīstības aģentūra. [skatīts 28.08.2015.] Pieejams: http://viaa.gov.lv/lat/ek_izgl_programmas_iniciativas/erasmusplus/ecvet_aktivitate.
6. Eiropas Parlaments un Padome (2008). Ieteikums par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras izveidošanu mūžizglītībai. Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, 2008/C 111/1.
7. Eiropas Parlaments un Padome (2009). Ieteikums par Eiropas kredītsistēmas izstrādi profesionālajai izglītībai (ECVET). Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, 2009/C 155/02, 11-18 lpp.
8. European Agency for Development in Special Needs Education. Lithuania: Summary Country Report on the Vocational Education and Training system, ReferNet Cedefop and Summary report on Vocational Education and Training (VET) for learners with Special Educational Needs (SEN). [skatīts 28.08.2015.] Pieejams: <https://www.european-agency.org/sites/default/files/LT-policy.pdf>.
9. Kärki, S.L., Lepola R., Lassila H., Lounela K., Takaneva Kr. (2015). Inspiring and Strengthening the Competence – Based Approach in All VET in Finland. Support material for implementation. Finland: Finnish National Board of Education & Vocational Education Centre Sedu. [skatīts 28.08.2015.] Pieejams: http://www.opf.fi/english/publications/2015/inspiring_and_strengthening_the_competence-based_approach_in_all_vet_in_finland.
10. Ministry of Education and Culture (2012). Education and Research 2011-2016: A development plan. Finland: Reports of the Ministry of Education and Culture (2012:3). [skatīts 28.08.2015.] Pieejams: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2012/liitteet/okm03.pdf?lang=en>.
11. ReferNet Lithuania (2015). Lithuania – modularisation of VET curricula. *Cedefop News 27.08.2015* [skatīts 28.08.2015.] Pieejams: <http://www.cedefop.europa.eu/en/news-and-press/news/lithuania-modularisation-vet-curricula?src=email&freq=weekly>.
12. Riigikogu (2013). Vocational Educational Institutions Act (in force from 1.07.2015). [skatīts 28.08.2015.]. Pieejams: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/501072015004/consolide>.
13. Strategic Programme of Prime Minister Juha Sipilä's Government (2015). Finland: Government Publications. [skatīts 28.08.2015.] Pieejams: http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/1427398/Ratkaisujen+Suomi_EN_YHDISTETTY_netti.pdf/8d2e1a66-e24a-4073-8303-ee3127fbfcac.

1. pielikums. ECVET elementu shēma

2. pielikums. Pieejas mācīšanās rezultātu grupēšanai vienībās

Vienības vajadzētu veidot un sakārtot saskanīgā veidā, ņemot vērā vispārīgos izglītības kvalifikācijas mērķus.

2.1. attēls. Mācīšanās rezultātu grupēšana vienībās

Lai sagrupētu mācīšanās rezultātus pa vienībām, nepieciešams noteikt, kuri mācīšanās rezultāti ir savstarpēji saistīti. Pastāv dažādi kritēriji, pēc kuriem mācīšanās rezultātus var sakārtot vienībās. Šo kritēriju izvēle ir atkarīga no kvalifikāciju sistēmas īpatnībām un vajadzībām. Piemēram:

- Fakts, ka mācīšanās rezultāti ir saistīti ar to pašu profesionālo darbību/uzdevumu kopumu (piemēram, mācīšanās rezultāti, kas iekļauti vienībā „šampūni un matu kopšana”);
- Fakts, ka tie ir saistīti ar to pašu produktu vai ražošanas tehniku (piemēram, vienība „pagatavot ceptus ēdienus”);
- Tos var arī grupēt atkarībā no ražošanas procesa vai pakalpojumu sniegšanas posma (piemēram, vienība „klienta informēšana par plānotiem remontdarbiem”)
- Mācīšanās rezultātus var iekļaut vienā vienībā, jo tie attiecas uz to pašu zināšanu, prasmju vai kompetenču jomu (piemēram, svešvalodas apguve var veidot atsevišķu vienību).

Profesionālās izglītības kvalifikācijas var ietvert mācīšanās rezultātus, kuri ir skaidri saistīti ar personas spēju veikt specifisku uzdevumu darbavietā, bet bieži vien kvalifikācijās ir iekļauti mācīšanās rezultāti, kas saistīti ar vispārīgām zināšanām, prasmēm vai kompetencēm. Dažādās izglītības sistēmās mācīšanās rezultāti, kuri ir tieši saistīti ar specifisku profesionālo darbību, ir apvienoti vienā vienībā ar vispārīgām kompetencēm vai arī šādi mācīšanās rezultāti veido atsevišķas vienības.

3. pielikums. ECVET terminu glosārijs

Ārpus formālā izglītība	<ul style="list-style-type: none"> • Ietver neformālo, interešu izglītību un ikdienas mācīšanos
ECVET punkti (ECVET points)	<ul style="list-style-type: none"> • Skaitlisks sasniegto mācīšanās rezultātu vispārīgs atspoguļojums kvalifikācijā un vienību īpatsvara skaitlisks atspoguļojums attiecība pret kvalifikāciju [1]
Formālā izglītība	<ul style="list-style-type: none"> • Sistēma, kas ietver pamatzglītības, vidējās izglītības un augstākās izglītības pakāpes, kuru programmu apguvi apliecina valsts atzīts izglītības vai profesionālās kvalifikācijas dokuments, kā arī izglītības un profesionālās kvalifikācijas dokuments [3] • Noteiktas izglītības pakāpes ietvaros organizēta izglītības programmas apguve, kuru apliecina valsts atzīts izglītību vai izglītību un sākotnējo profesionālo kvalifikāciju apliecinošs dokuments [5]
Ikdienas mācīšanās (informal learning)	<ul style="list-style-type: none"> • Mācīšanās, kas norisinās ikdienas norišu ietvaros saistībā ar darbu, ģimeni vai brīvo laiku. Tā nav organizēta vai strukturēta, t.i., nav noteikti mērķi, laiks vai mācību līdzekļi. Vairumā gadījumu ikdienas mācīšanās notiek neapzināti [8]
Interešu izglītība	<ul style="list-style-type: none"> • Personas individuālo izglītības vajadzību un vēlmju īstenošana neatkarīgi no vecuma un iepriekš iegūtās izglītības [3]
Kompetence	<ul style="list-style-type: none"> • Pierādīta spēja izmantot zināšanas, prasmes un personiskās, sociālās un/vai metodiskās spējas darba un mācību situācijās un profesionālajā un personīgajā attīstībā. Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrā kompetenci apraksta saistībā ar atbildību un autonomiju [2]
Kompetentā institūcija (competent institution)	<ul style="list-style-type: none"> • Iestāde, kas atbild par izglītības programmu izstrādi un kvalifikāciju piešķiršanu vai vienību atzīšanu vai citām ar ECVET saistītām funkcijām (piemēram, ECVET punktu piešķiršanu kvalifikācijām un vienībām, mācīšanās rezultātu vērtēšanu, apstiprināšanu un atzīšanu saskaņā ar iesaistīto valstu noteikumiem un praksi) [1]
Kvalifikācija (qualification)	<ul style="list-style-type: none"> • Oficiāls apstiprināšanas un atzīšanas procesa rezultāts, ko iegūst, kad kompetentā institūcija konstatē, ka persona ir sasniegusi (mācīšanās) rezultātus atbilstoši konkrētiem standartiem [1], [2] • Jebkuru zināšanu un prasmju apgūšanas rezultāts, kas tiek formāli dokumentēts (tiek izsniegts formālo izglītību apliecinošs dokuments) [6]
Mācīšanās rezultāti (sasniegtie rezultāti, learning outcomes)	<ul style="list-style-type: none"> • Apgalvojumi par to, ko izglītojamais/audzēknis/skolēns/studenti zina, saprot un spēj veikt pēc mācību procesa pabeigšanas, un tie ir definēti zināšanu, prasmju un kompetenču izteiksmē [1], [2] • Zināšanas, prasmes un kompetences, kuras tiek apgūtas noteiktā mācību posmā [6]
Mācīšanās rezultātu apstiprināšana (validation)	<ul style="list-style-type: none"> • Process, kas apliecina, ka noteikti novērtētie sasniegtie mācīšanās rezultāti, kurus sasniedzis izglītojamais/audzēknis/skolēns/studenti, atbilst konkrētiem rezultātiem, kas ir nepieciešami kādas vienības vai kvalifikācijas apguvei [1]
Mācīšanās rezultātu atzīšana (recognition)	<ul style="list-style-type: none"> • Oficiāli mācīšanās rezultātu apliecināšanas process, piešķirot apliecinājumu par attiecīgo vienību vai kvalifikāciju apguvi [1]
Mācīšanās rezultātu punkti (punkti, credit for learning outcomes)	<ul style="list-style-type: none"> • Personas sasniegto (mācīšanās) rezultātu kopums, kas ir novērtēti un kurus var uzkrāt kvalifikācijas iegūšanai vai pārnest uz citām mācību programmām vai kvalifikācijām [1]
Mācīšanās rezultātu vērtēšana (assessment)	<ul style="list-style-type: none"> • Metodes un procesi, kas izmantoti, lai novērtētu līmeni, kādā mācību procesā iesaistītais faktiski iegūvis noteiktas zināšanas, prasmes un kompetences [1]
Mācīšanās rezultātu vienība (modulis, unit)	<ul style="list-style-type: none"> • Kvalifikācijas sastāvdaļa, ko veido saskaņots zināšanu, prasmju un kompetenču kopums, ko iespējams novērtēt un apstiprināt [1] • Profesionālās kvalifikācijas sastāvdaļa, kura pamatā ir mācīšanās rezultātu grupa, kas sastāv no novērtējuma un pierādāma zināšanu, prasmju un kompetenču kopuma. Moduli var piemērot vienai vai vairākām kvalifikācijām [7]

Neformālā izglītība	<ul style="list-style-type: none"> • Ārpus formālās izglītības organizēta interesēm un pieprasījumam atbilstoša izglītojoša darbība [3]
Neformālās izglītības atzīšana	<ul style="list-style-type: none"> • Ārpus formālās izglītības apgūtu noteiktai profesijai atbilstošu profesionālo kompetenču novērtēšana un dokumentāri apstiprināta novērtējuma izsniegšana [5]
Prasmes	<ul style="list-style-type: none"> • Spēja piemērot zināšanas un izmantot prasmes, lai veiktu praktiskus un teorētiskus uzdevumus. Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrā prasmes apraksta kā kognitīvas (loģiskās, intuitīvās un radošās domāšanas izmantošana) vai praktiskas (ietverot roku veiklību un metožu, materiālu, darba rīku un instrumentu izmantošanu) [2]
Profesionālā izglītība	<ul style="list-style-type: none"> • Praktiska un teorētiska sagatavošanās darbībai noteiktā profesijā, profesionālās kvalifikācijas ieguvei un profesionālās kompetences pilnveidei [3]
Profesionālās kompetences	<ul style="list-style-type: none"> • Profesionālās darbības veikšanai nepieciešamo zināšanu, prasmju un atbildības raksturojums noteiktā darba situācijā [5] • Profesionālās darbības veikšanai nepieciešamo zināšanu, prasmju un atbildības kopums noteiktā darba situācijā [4]
Zināšanas	<ul style="list-style-type: none"> • Mācību procesā uztvertās informācijas asimilēšanas rezultāts; ar darba vai studiju jomu saistītu faktu, principu, teoriju un prakses kopums. Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrā zināšanas raksturo kā teorētiskas un/vai faktu zināšanas [2]

Glosārija avoti:

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 18. jūnija Ieteikums par Eiropas kredītsistēmas izstrādi profesionālajai izglītībai.

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 23. aprīļa ieteikums par Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūru mūžizglītībai.

[3] Izglītības likums (1998)

[4] Profesionālās izglītības likums (1999)

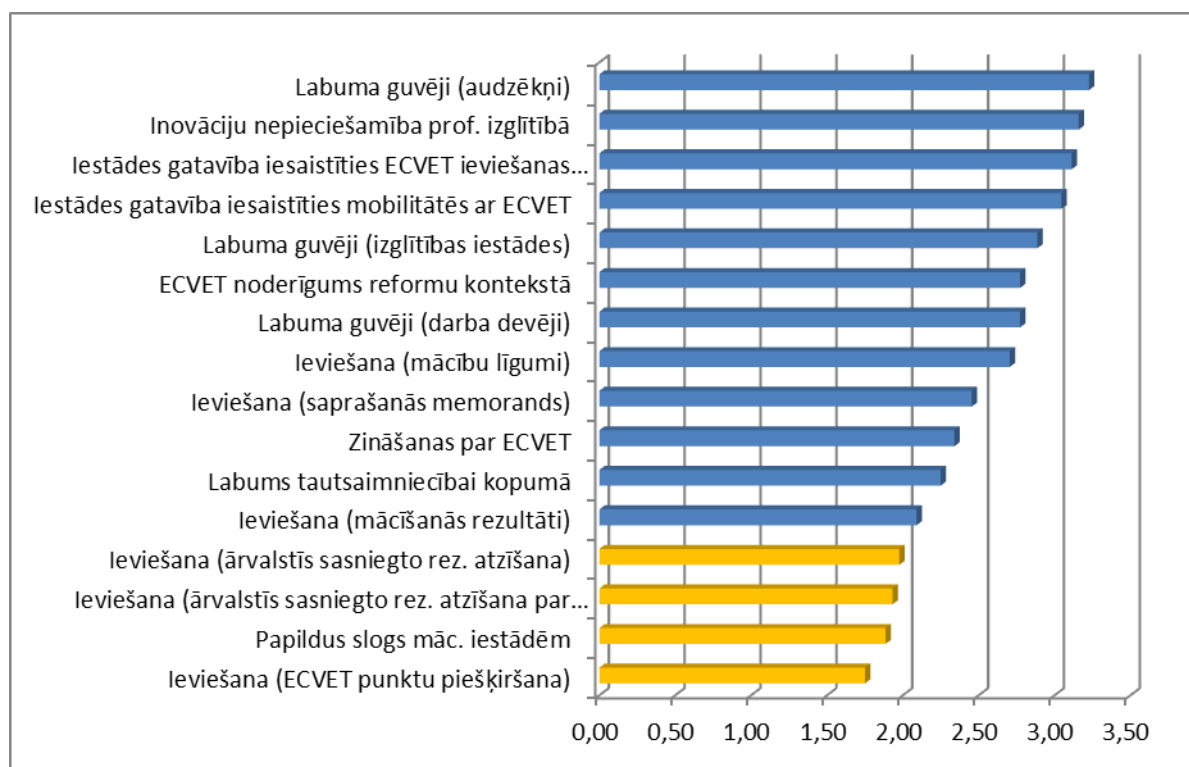
[5] IZM koncepcija „Profesionālās izglītības pievilcības paaugstināšana un sociālo partneru līdzdalība profesionālās izglītības kvalitātes nodrošināšanā” (2009)

[6] Akadēmiskās informācijas centrs un Izglītības un zinātnes ministrija (2012). Latvijas izglītības sistēmas piesaiste Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai mūžizglītībai un Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūrai. Pašvērtējuma ziņojums. 2. versija. Rīga: Akadēmiskās informācijas centrs un Izglītības un zinātnes ministrijas Politikas koordinācijas departaments

[7] German National ECVET Coordination point (2012). Geographical Mobility in Vocational Education and Training: Guidelines for describing units of learning outcomes

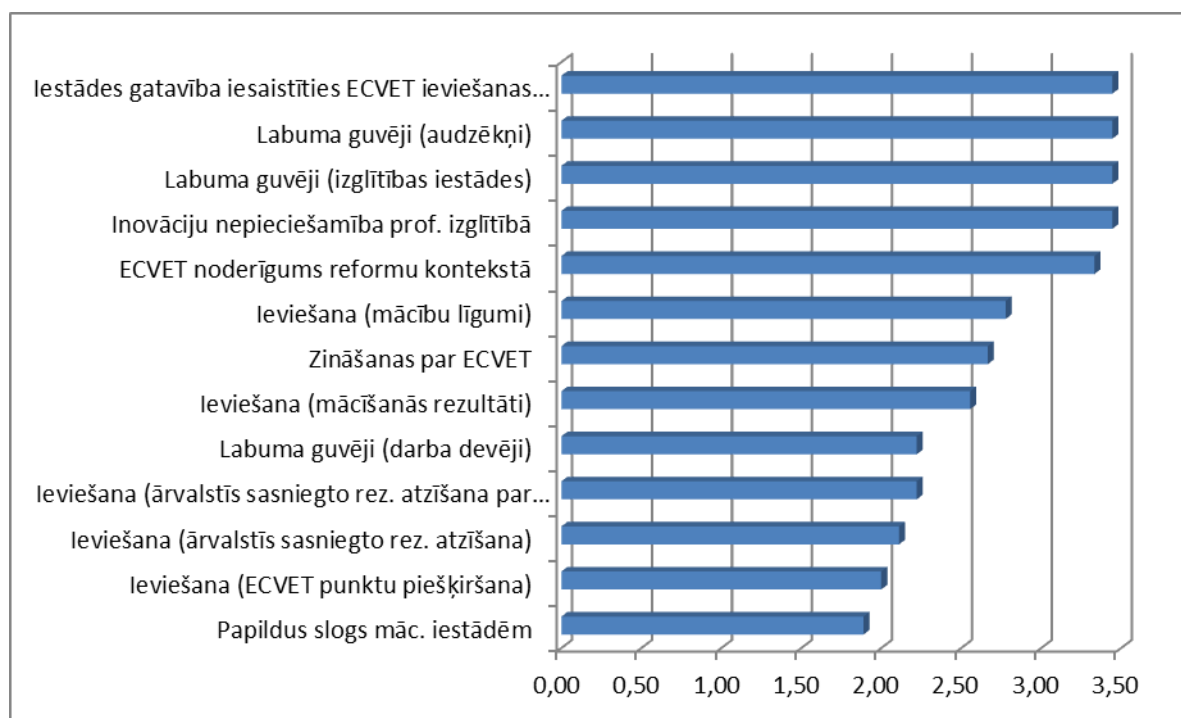
[8] Cedefop (2014). Terminology of European education and training policy: A selection of 130 key terms. Second edition.

4. pielikums. Semināru dalībnieku viedokļu kopsavilkums

4.1. attēls. Nacionālā semināra (10.12.2014.) dalībnieku viedoklis par ECVET jautājumiem

Maksimālais punktu skaits ir 4,0; vidējā vērtība – 2,0 punkti. Vidējā vērtība 2,0-4,0 punkti – kopumā pozitīvs viedoklis.

4.2. attēls. Mācību semināra (16.-17.04.2015.) dalībnieku viedoklis par ECVET jautājumiem

Maksimālais punktu skaits ir 4,0; vidējā vērtība – 2,0 punkti. Vidējā vērtība 2,0-4,0 punkti – kopumā pozitīvs viedoklis.